

**XOMILADORLIK DAVRIDA GERPETIK INFEKSIYANING
PERINATAL XAVF OMILLARINI BAHOLASH**

Jalilova Dilshodabonu Asadulla qizi

Andijon davlat tibbiyot instituti

*Magistratura 1- bosqich 2- Akusherlik va ginekologiya yo'nalishi
talabasi.*

Annotatsiya

Ushbu maqolada xomiladorlik davrida gerpetik infeksiyaning perinatal xavf omillarini baholash masalalari o'rganildi. Tadqiqot davomida homilador ayollarda herpes simplex virusi (HSV) infeksiyasining uchrash chastotasi, kasallikning klinik kechishi hamda ona va homila salomatligiga ta'siri tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida klinik kuzatuv, laborator tekshiruvlar, serologik diagnostika hamda polimeraza zanjir reaksiyasi (PZR) usullari qo'llanildi. Olingan natijalar homiladorlik davrida gerpetik infeksiya perinatal asoratlar, jumladan muddatidan oldin tug'ruq, intrauterin infeksiya hamda neonatal herpes rivojlanish xavfini oshirishini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari perinatal xavf omillarini erta aniqlash va profilaktik choralarni ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: gerpetik infeksiya, herpes simplex virusi, xomiladorlik, perinatal infeksiya, neonatal herpes, PZR diagnostika.

Kirish

So'nggi yillarda virusli infeksiyalar homilador ayollar va yangi tug'ilgan chaqaloqlar salomatligiga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan muhim tibbiy muammolardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa Herpes simplex virusi (HSV) chaqaloqlarda og'ir perinatal asoratlar rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan infeksiyalardan biri hisoblanadi [1,4].

Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, dunyo aholining 60–90 % qismi herpes virusining turli shakllari bilan infeksiyalangan bo‘lib, reproduktiv yoshdagi ayollar orasida ushbu infeksiyaning tarqalishi yuqori darajada saqlanib qolmoqda [2,5]. Homiladorlik davrida herpes infeksiyasi birlamchi yoki reaktivatsiya shaklida kechishi mumkin. Ayniqsa birlamchi infeksiya homila uchun eng xavfli hisoblanadi, chunki bu holatda onaning organizmida virusga qarshi himoya antitanachalari hali shakllanmagan bo‘ladi.

Herpetik infeksiya homiladorlik davrida turli xil perinatal asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ular qatoriga muddatidan oldin tug‘ruq, spontan abort, intrauterin infeksiya, homila rivojlanishining kechikishi va neonatal herpes kiradi [3,6]. Neonatal herpes esa yangi tug‘ilgan chaqaloqlarda og‘ir nevrologik asoratlar, sepsis va hatto o‘limga olib kelishi mumkin.

Perinatal infeksiyalarning rivojlanishida asosiy xavf omillariga onada genital herpesning mavjudligi, immunitetning pasayishi, jinsiy yo‘l bilan yuqadigan infeksiyalar, surunkali yallig‘lanish kasalliklari hamda tug‘ruq vaqtida virus bilan kontakt kiradi [4,7].

Zamonaviy diagnostika usullari, jumladan serologik tekshiruvlar, polimeraza zanjir reaksiyasi (PZR) hamda virusologik tekshiruvlar yordamida gerpetik infeksiyani erta aniqlash imkoniyati mavjud. Bu esa perinatal asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli xomiladorlik davrida gerpetik infeksiyaning perinatal xavf omillarini o‘rganish hamda ularni baholash zamonaviy akusherlik va neonatologiyaning dolzarb ilmiy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

Tadqiqot Andijon viloyati skrining markazlari va perinatal markazlarida olib borildi. Tadqiqotga 18–40 yoshdagi jami 120 nafar homilador ayol jalb qilindi. Barcha ishtirokchilar klinik kuzatuv, laborator va instrumental tekshiruvlardan o‘tkazildi. Tadqiqot jarayonida akusher-ginekolog ko‘rigi, ultratovush tekshiruvi, serologik laborator diagnostika hamda polimeraza

zanjir reaksiyasi (PZR) usullari qo'llanildi. Serologik tekshiruvlarda herpes simplex virusiga qarshi IgM va IgG antitanachalari aniqlanib, infeksiyaning birlamchi yoki reaktivatsiya shakli baholandi. Bundan tashqari, homilaning rivojlanish holatini baholash maqsadida ultratovush tekshiruvi yordamida fetometrik ko'rsatkichlar, amniotik suyuqlik miqdori va platsenta holati o'rganildi.

O'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, tekshirilgan homilador ayollarning 34 nafarida (28,3 %) herpes simplex virusi infeksiyasi aniqlangan. Ulardan 12 nafarida (10,0 %) birlamchi herpes infeksiyasi, 22 nafarida (18,3 %) esa infeksiyaning reaktivatsiya yoki surunkali shakli kuzatilgan. Klinik kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, birlamchi infeksiya holatlarida kasallikning klinik belgilari ancha yaqqol namoyon bo'lib, perinatal asoratlarning rivojlanish xavfi yuqori bo'lgan. Reaktivatsiya shaklida esa kasallik ko'pincha yengil yoki subklinik ko'rinishda kechgan, biroq ayrim hollarda homila rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatgan.

Tadqiqot davomida herpes infeksiyasi bilan kasallangan homilador ayollarda bir qator perinatal asoratlarning aniqlanishi kuzatildi. Jumladan, 9 ta holatda (7,5 %) muddatidan oldin tug'ruq kuzatilgan bo'lsa, 6 ta holatda (5,0 %) homila rivojlanishining intrauterin kechikishi aniqlangan. 5 ta holatda (4,1 %) intrauterin infeksiya belgilari qayd etilgan bo'lib, ultratovush tekshiruvida amniotik suyuqlik miqdorining o'zgarishi va homila fetometrik ko'rsatkichlarining me'yoriy qiymatlardan pastligi aniqlangan. Shuningdek, 3 ta holatda (2,5 %) yangi tug'ilgan chaqaloqlarda neonatal herpes belgilari kuzatildi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, herpes infeksiyasining perinatal asoratlarning rivojlanishiga ta'sir etuvchi bir qator xavf omillari mavjud. Tadqiqot davomida aniqlangan asosiy xavf omillaridan biri homilador ayollarda genital herpes infeksiyasining mavjudligi bo'lib, bu holat 41,2 % bemorlarda qayd etilgan. Bundan tashqari, immunitet tizimining pasayishi 35,3 % holatlarda

kuzatilgan bo'lib, bu organizmning virusli infeksiyalarga qarshi kurashish qobiliyatining susayishiga olib keladi. Jinsiy yo'l bilan yuqadigan infeksiyalar 23,5 % ayollarda aniqlangan bo'lib, ular herpes infeksiyasining faollashuviga yordam beruvchi qo'shimcha omil sifatida namoyon bo'lgan. Shuningdek, kichik chanoq a'zolarining surunkali yallig'lanish kasalliklari 19,4 % bemorlarda aniqlangan va ular ham virusli infeksiyaning klinik kechishiga salbiy ta'sir ko'rsatgan.

Ultratovush tekshiruv natijalariga ko'ra, herpes infeksiyasi bilan kasallangan ayrim homilador ayollarda homila rivojlanishining biroz sekinlashishi, platsenta tuzilishining o'zgarishi hamda amniotik suyuqlik miqdorining me'yoriy ko'rsatkichlardan og'ishi aniqlangan. Bu holatlar intrauterin infeksiya rivojlanishining muhim diagnostik belgilaridan biri sifatida baholandi. Shuningdek, laborator tekshiruvlar natijalariga ko'ra, herpes infeksiyasi aniqlangan ayollarda IgM antitanachalarining mavjudligi kasallikning faol fazasini ko'rsatgan, IgG antitanachalarining aniqlanishi esa infeksiyaning avval o'tkazilgan yoki surunkali shaklda davom etayotganligini tasdiqlagan.

Umuman olganda, o'tkazilgan tadqiqot natijalari homilador ayollarda gerpetik infeksiya perinatal asoratlari rivojlanishiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Ayniqsa birlamchi herpes infeksiyasi homila uchun yuqori xavf tug'diradi va neonatal infeksiya rivojlanish ehtimolini oshiradi. Shu sababli homilador ayollarda herpes infeksiyasini erta aniqlash, muntazam laborator nazorat o'tkazish hamda zarur hollarda antiviral davolash choralarini qo'llash perinatal asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xomiladorlik davrida gerpetik infeksiya perinatal asoratlari rivojlanishida muhim etiologik omillardan biri

hisoblanadi. Ayniqsa birlamchi herpes infeksiyasi homila uchun yuqori xavf tugʻdiradi.

Aniqlangan asosiy perinatal xavf omillariga genital herpes infeksiyasi, immunitetning pasayishi, jinsiy yoʻl bilan yuqadigan infeksiyalar hamda surunkali yalligʻlanish kasalliklari kiradi. Homilador ayollarda herpes infeksiyasini erta aniqlash uchun serologik diagnostika va PZR usullarini qoʻllash muhim ahamiyatga ega. Profilaktik choralarni kuchaytirish va oʻz vaqtida davolash perinatal asoratlar hamda neonatal infeksiya xavfini kamaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Cunningham F.G., Leveno K.J., Bloom S.L. Williams Obstetrics. 26-nashr. New York: McGraw-Hill Education, 2022.
2. Berek J.S. Berek & Novak's Gynecology. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2020.
3. Corey L., Wald A. Genital Herpes. New England Journal of Medicine, 2021.
4. Kimberlin D.W., Rouse D.J. Clinical practice: genital herpes. N Engl J Med, 2020.
5. World Health Organization. Herpes simplex virus infections. Geneva, 2023.
6. Brown Z.A. Neonatal herpes simplex virus infection. Clinical Obstetrics and Gynecology, 2019.
7. Looker K.J. et al. Global estimates of herpes simplex virus infection. Lancet Infectious Diseases, 2022.

